

عنوان مقاله:

نحوه برآورد و ارزیابی شاخص رودخانه ها و کاربرد آن در مدیریت این منابع (مطالعه موردی: حوزه قره سو علیا- استان اردبیل)

محل انتشار:

اولین همایش منطقه ای بهره برداری از منابع آب حوضه های کارون و زاینده رود (فرصتها و چالشها) (سال: 1385)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسندگان:

رضا طلائی - عضو هیات علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی اردبیل

احمد حسینی - عضو هیات علمی مرکز تحقیقات حفاظت خاک و آبخیزداری

فرزانه عظیمی - محقق مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی اردبیل

خلاصه مقاله:

ساماندهی و مدیریت صحیح و اصولی رودخانه ها و حوضه های آبخیز آنها نیازمند برنامه ریزی های دقیق می باشد. تهیه و تدوین برنامه های مدیریتی و قابل اجرا نیز نیاز به داشتن اطلاعاتی از شرایط رودخانه ها، پتانسیل ها و محدودیت های آنها دارد. با کمی کردن داده های مربوط به شرایط رودخانه ها و مسیل ها می توان آنها را به ترتیب اهمیت درجه بندی نموده و با توجه به نوع معضل و مشکلات موجود راهکارهای عملی را پیشنهاد کرد. در این پژوهش روش اولویت بندی پیشنهادی در حوزه قره سو علیا استان اردبیل مورد آزمون قرار گرفته و نتایج بدست آمده از آن با اطلاعات کتابخانه ای موجود و بازدیدهای صحرایی مورد تأیید قرار گرفته است. حوزه آبخیز قره سو علیا در قسمت مرکزی استان اردبیل واقع شده و دارای رودخانه های مهمی مانند قره سو بالخلی چای بوده که جز شریان های حیاتی این استان محسوب می شوند. جهت انجام پژوهش بعد از بازدید از 129 بازه از طول رودخانه ها و مسیل ها اطلاعات مختلف از جمله ویژگی های مورفولوژیکی، لیتولوژیکی، فرسایش کناری و بستر، اطلاعات صنایع موجود، تعداد ایستگاههای هیدرومتری و رسوب سنجی و داده های مربوطه، رژیم رودخانه ها و آبراهه ها، تعداد وقوع سیل و خسارات ناشی از آن، محل و مقدار ذخیره و استخراج منابع قرضه و پوشش گیاهی (تیپ و فرم رویشی گیاهی) جمع آوری شده و به همراه داده های بدست آمده از بررسی های کتابخانه ای بصورت بانک اطلاعاتی و در قالب شناسنامه های مربوطه جمع بندی شدند. سپس داده های بدست آمده توسط نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفته و ویژگی های تمام رودخانه ها و مسیل ها به ارقام کمی و یا رتبه ای تبدیل گردید. براساس مقادیر متغیرهای فایل مربوطه شاخصی جهت نشان دادن اهمیت هر کدام از رودخانه ها و مسیل ها مورد محاسبه قرار گرفته و بر اساس مقادیر شاخص محاسبه شده تمام رودخانه ها و آبراهه ها در شش اولویت قرار داده شدند. 4 اولویت اول آن شامل 15 شاخه رودخانه و آبراهه می باشد که باید مدیریت بحران در مورد آنها به اجرا گذاشته شود. براین اساس رودخانه های قره سو، آرپاچای - کیوی چای در اولویت اول و بترتیب رودخانه های بالخلی چای، گرو چای یا قوری چای، عنبران، رودخانه نوران، نرگس چای، هیر چای در اولویت های بعدی قرار می گیرند. با توجه به ویژگی ها و مشکلات مطرح شده در مورد رودخانه ها و مسیل های اولویت دار، در رودخانه قره سو بررسی امکان احداث دیواره های ساحلی جهت کنترل سیلاب و کاهش فرسایش دیواره ای در بازه های با خطر بالا پیشنهاد شده است. بررسی وقوع سیل و روش های مهار آن در زیر حوزه های رودخانه های عنبران چای، هیر چای و قره سو به اجرا گذاشته شود. در قسمت های خروجی رودخانه بالخلی چای روش های مختلف احیاء و بازیافت حواشی رودخانه بررسی شده و مناسبترین روش تثبیت و کاهش فرسایش در 20 کیلومتر از طول این رودخانه تعیین گردد. در بخش های از این رودخانه باید در زمینه ساماندهی رودخانه و راه های کاهش اثرات زیست محیطی آلودگی ها تحقیق شود.

کلمات کلیدی:

رودخانه، مسیل، شاخص، اولویت، ساماندهی رودخانه و مدیریت رودخانه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/7511>

